

UPPSALA
UNIVERSITET

Autonomi eller inflytande?

En innehållsanalys av Sveriges ambivalenta inställning till PESCO

Ulla Lovcalic

Kandidatuppsats 15hp, hösten 2019

Politics kandidatprogram

Handledare: Anna Michalski

Antal ord: 8931

Antal sidor: 37

Abstract:

Syftet med denna uppsats är att undersöka Sveriges inställning till det permanenta strukturerade samarbetet (PESCO) utifrån teorierna om småstaters säkerhetsdilemman med betoning på dikotomin mellan autonomi och inflytande. Undersökningen genomfördes med en textanalys av framförallt propositioner, motioner, partiprogram, debattartiklar, samt med samtalsintervjuer av Socialdemokraternas, Moderaternas, Vänsterpartiets och Liberalernas försvarspolitiska företrädare. Resultatet indikerar en dominans av parti-strategiska argument för samarbetet och kulturbaserade argument emot det. Slutsatsen är att Sveriges inställning till PESCO är i stort sett positiv, men att den präglas av en ambivalens som beror på pragmatiska argument kontra kulturbaserade argument.

Nyckelord: autonomi, EU, försvarspolitik, inflytande, PESCO, Sverige, säkerhetsdilemma, säkerhetspolitik.

Innehållsförteckning:

1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställning	5
1.2 Disposition	5
2. Bakgrund och tidigare forskning	6
2.1 Den svenska säkerhetspolitiken och EU-samarbetet	6
3. Teori	9
3.1 Den neoklassiska realismen	9
3.2 Småstaters säkerhetsdilemman	10
3.3 Analytiskt verktyg	12
4. Metod	14
4.1 Material	14
4.2 Avgränsningar	14
4.3 Semistrukturerad samtalsintervju	15
4.4 Operationalisering	15
4.5 Reliabilitet och validitet	17
4.6 Bidrag till forskningen	17
5. Resultat	18
5.1 Regeringens proposition	18
5.2 Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande	18
5.3 Riksdagens beslut om PESCO	19
5.4 Socialdemokraternas inställning till PESCO	20
5.5 Moderaternas inställning till PESCO	21
5.6 Vänsterpartiets inställning till PESCO	23
5.7 Liberalernas inställning till PESCO	25
6. Analys	27
6.1 Autonomi	27
6.2 Inflytande	28
7. Slutsatser	31
8. Referenser	32
Appendix	37

1. Inledning

I december 2017 beslutade riksdagen att Sverige ska delta i det permanenta strukturerade samarbetet (PESCO), ett av EU:s senaste och största initiativ för ett fördjupat europeiskt försvarssamarbete. Beslutet om inträde föregicks av regeringens proposition, det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande och den påföljande debatten i riksdagen. När alla röster var räknade stod det klart – Sverige deltar i PESCO och bidrar till att Europa ska ta ett större samlat ansvar för sin egen säkerhet.

Beslutet var dock inte okontroversiellt. Dels reserverade sig Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet mot beslutet, dels uppstod det en debatt om vilken roll Sverige ska spela i den alltmer expansiva försvarspolitikerna i EU. Deltagandet i PESCO sker på frivilliga grunder vilket innebär att det i princip är upp till regeringen att sätta ambitionsnivå för samarbetet. I dagsläget pågår det 47 projekt inom ramen för PESCO, varav Sverige har engagerat sig i sju: ett om militär rörlighet, ett om koordinering av militära sjukvårdsinsatser, ett om hur EU:s tränings- och utbildningsinsatser ska bli effektivare, ett om materielutprovning, ett om att förbättra ubåtskrigföringen, ett om att hantera störningsverksamhet i luften och ett om att använda sensorer för att stärka de militära förmågorna (EEAS, 2019).

Sveriges relativt låga projektanslutning och brist på egna projektförslag i PESCO har dock kritiserats av analytiker som menar att Sverige riskerar att på lång sikt urholka sitt inflytande i dessa frågor eftersom agendasättande sällan faller på passiva aktörer som endast framför negativa preferenser. Därtill har det ännu inte utfärdats någon nationell handlingsplan för samarbetet, trots att regeringen i utrikesdeklaration efter utrikesdeklaration har betonat att samarbetet bör fördjupas. Mot bakgrund av denna passivitet och avsaknad av tydliga mål kan Sverige på grund av sin nuvarande säkerhetspolitiska linje med avseende på det europeiska försvarssamarbetet uppfattas som ambivalent (SvD, 2018).

Vad beror denna ambivalens på? I en studie visar Karlsson et al. (2018) att oppositionen i svensk EU-politik är stor och att den europeiska försvarspolitikerna är en av de mest omtvistade frågorna i EU-nämnden. Trots detta tycks den offentliga debatten om Sveriges försvarsstrategi i EU kännetecknas av generella formuleringar i form av negationer: ”samarbetet får inte duplicera NATO” eller plattityder: ”vi bör fördjupa samarbetet” (SvD, 2018).

EU:s försvars- och säkerhetspolitik befinner sig i en formativ fas där Sveriges möjligheter att påverka dess utveckling är stora. Genom att undersöka ett antal av riksdagspartiernas inställning till PESCO vill jag bidra till att kartlägga argumenten som ligger till grund för Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska linje inom ramen för EU-samarbetet. Detta ämnar jag att göra utifrån teorin om småstaters säkerhetsdilemman. Hur kan Sveriges säkerhetslinje förstås utifrån å ena sidan en betoning av autonomi i enlighet med vår långa tradition av neutralitetspolitik och å andra sidan en strävan efter mer inflytande i EU som numera anses vara den viktigaste plattformen för Sveriges säkerhets- och utrikespolitik?

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med min undersökning är att beskriva Sveriges ambivalens i inställningen till PESCO utifrån dikotomin mellan inflytande och autonomi. Då detta är ett säkerhetsdilemma som småstater ställs inför när det gäller försvarssamarbeten blir det intressant att applicera teorin på det svenska fallet med PESCO. Därmed blir frågeställningarna som ska besvaras:

1. Hur ställer sig riksdagspartierna till ett fördjupat europeiskt försvarssamarbete inom ramen för PESCO?

2. Hur kan de svenska riksdagspartiernas inställning till PESCO förstås utifrån säkerhetsdilemmat mellan autonomi och inflytande?

1.2 Disposition

I nästkommande avsnitt redogör jag för den svenska säkerhetspolitiska traditionen och kopplar sedan denna till den neoklassiska realismen som är den övergripande teoretiska utgångspunkten i undersökningen. Därefter följer ett teoriavsnitt om småstaters säkerhetsdilemman. Efter det förklarar jag i metodavsnittet hur jag gått tillväga med min empiriska undersökning, med en diskussion om motiven bakom mina operationaliseringar, avgränsningar och intervjuer. Sedan presenteras mina resultat i ett resultatavsnitt som därefter behandlas i min analys och mina slutsatser i de två sista avsnitten.

2. Bakgrund och tidigare forskning

I detta avsnitt redogörs det övergripande för den svenska säkerhetspolitiska traditionen och hur den har förändrats sedan Sverige gick med i EU. Syftet med detta avsnitt är att med hjälp av den neoklassiska realismen beskriva hur ett lands säkerhetspolitik utformas utifrån interna och externa faktorer.

2.1 Den svenska säkerhetspolitiken och EU-samarbetet

Den svenska säkerhetspolitiken har en lång tradition av samstämmighet kring dess grundvalar. Det har gått över 200 år sedan Sverige var formellt inblandat i krig och vid första världskrigets utbrott avgavs för första gången en officiell neutralitetsförklaring (Brommesson & Ekengren, 2014: 36) som sedan dess har utgjort en grundbult i den moderna svenska utrikespolitiken.

Från början byggde den försvarspolitiska doktrinen på både alliansfrihet och neutralitet, och efter andra världskriget blev lydelsen ”alliansfrihet i fredstid och neutralitet under krig” (Brommesson & Ekengren, 2014: 66-67). Vår neutralitetslinje har tagits emot av omvärlden med pendlande trovärdighet, men trots detta har det ändå varit kännetecknande för svensk utrikespolitik att uppvisa partipolitisk enighet kring den. Detta har berott på olika saker. Dels finns det en strävan efter att förhindra tvära kast i försvarspolitiken och därigenom förmedla nationellt ansvarstagande, dels anses det inte vara strategiskt för ett enskilt parti att avvika från den gemensamma nationella linjen (ibid.).

Detta förändrades dock under kalla kriget då den utrikespolitiska säkerhetslinjen omformulerades till att Sverige utåt sett ska förklara sig militärt alliansfritt. Andra världskriget visade att det inte alltid går att förhålla sig neutralt till en konflikt, men syftet med den nya hållningen var att distansera sig från de båda supermakternas intressesfärer. Så fort kalla kriget var över, och risken för att bli indragna i krig mellan USA och Sovjet försvann, kunde även denna princip frångås (Brommesson & Ekengren, 2014: 39). EU-medlemskapet, som dessförinnan ansågs vara politiskt kontroversiellt i den spända bipolära världsordningen som präglade tidsandan, utgjorde inte längre ett trovärdighetsproblem för den etablerade svenska neutralitetslinjen. Icke desto mindre kan Sveriges medlemskap i EU år 1995 uppfattas som slutpunkten för den strikta alliansfriheten, och att svenska intressen sedan dess kommit att alltmer sammanstråla med europeiska intressen.

Som medlem i EU förväntades Sverige delta i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP), och senare även i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Detta uppfattades inte heller utgöra något problem för Sveriges militära alliansfrihet på den tiden, då samarbetet inte ställde några bindande krav på medlemsländerna. Sverige har inom ramen för GUSP kunnat driva frågor som är av nationellt intresse och bedöms i stället ha fått mycket inflytande genom medlemskapet samtidigt som den militära alliansfriheten har bevarats.

Under de senaste åren har dock EU:s försvarspolitik utvecklats rekordsnabbt. EU:s före detta höga representant Frederica Mogherini kommenterade detta kärnfullt i en rapport från 2017 om implementeringen av EU:s globala strategi: ”I detta område [försvar och säkerhet] har mer uppnåtts under de senaste tio månaderna än under de senaste tio åren.” (min översättning, EEAS, 2017: 5). I dag talas det om en europeisering av EU:s försvarspolitik genom en förskjutning mot ”solidaritetspolitik” (Westberg, 2015: 193-207). I Lissabonfördraget från 2009 infördes artikel 42 med bestämmelser om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken samt artikel 222, den så kallade solidaritetsklausulen. Den innebär att unionens medlemsstater har förbundit sig att hjälpa varandra i händelse av att en medlemsstat utsätts för en terroristattack eller drabbas av en naturkatastrof, eller en katastrof som orsakas av människor. Medlemsländerna förväntas då mobilisera alla instrument som står till deras förfogande. Samma år antog Sveriges riksdag en egen solidaritetsförklaring som slog fast att ”Sverige ska kunna ge och ta emot militärt stöd.” Denna förändrade syn på svensk säkerhetspolitik befastes ytterligare i utrikesminister Carl Bildts utrikesdeklaration från 2010 som lyder: ”Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land” (Regeringen, 2010: 2).

I dag utgör EU den viktigaste plattformen för Sveriges säkerhets- och utrikespolitik vilket påvisades av riksdagen i deras försvarsinriktningsbeslut från juni 2015 där det fastslås att ”samarbetet i EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik” (Prop. 2014/15:109, 35). Denna förskjutning kan skönjas även i den allmänna opinionen som har blivit alltmer EU-positiv. År 2018 ansåg en majoritet av de tillfrågade svenskarna, uppemot 58 procent, att Sveriges deltagande i EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska samarbete är positivt för fred och säkerhet i Sverige (MSB, 2018: 60). Detta är en ökning med 6 procentenheter mot föregående år. Vidare var 44 procent för och 32 procent emot Sveriges medverkande i ett fördjupat militärt försvarssamarbete inom EU när det gäller försvaret av medlemsländernas territorier. Även här svarade svenskarna mer EU-positivt jämfört med tidigare år, till exempel

året innan då siffran uppgick till 41 procent eller år 2013 då den var nere på 29 procent (ibid., 97) Samma undersökning visade också att bara 36 procent ansåg att vår militära alliansfrihet har en positiv påverkan (ibid., 60). Dessa resultat tyder på att den finns en förändrad syn på svensk säkerhetspolitik även hos den svenska befolkningen. Den nya säkerhetspolitiska linjen vi vittnar om i dag utgör ett trendbrott i svensk säkerhetspolitik, men trots detta finns den gamla uppfattningen kvar om att Sverige fortfarande är och verkar som ett neutralt land, om än i mindre utsträckning än förr.

3. Teori

I detta avsnitt presenteras den relevanta teorin för undersökningen. Inledningsvis redogörs det utifrån den neoklassiska realismen hur stater generellt formulerar sin säkerhetspolitik, varefter studien smalnar av till en analys av småstaters säkerhetsdilemman. Eftersom Sverige anses vara en liten stat internationellt sett kan teorierna om småstaters säkerhetsdilemman bringa förståelse i hur Sverige fattar beslut som påverkar dess säkerhet.

3.1 Den neoklassiska realismen

Som all realistisk teori bygger den neoklassiska realismen på att makt är utgångspunkten i staters agerande. Då världens stater är de aktörer som förfogar över mest makt fokuserar realister uteslutande på stater. Detta kombinerat med att det inte finns någon världsregering som kan upprätta ordning leder till att realister landar i slutsatsen att den internationella ordningen egentligen är ett tillstånd av anarki. Således är varje stat utelämnad åt sig själv för att upprätthålla säkerhet (Gustavsson & Tallberg, 2014: 53). På grund av detta menar förespråkare av realismen att staters säkerhetspolicy är externt given, det vill säga beroende av den internationella ordningen (Collins, 2019: 79). Inom realismen är den strukturella realismen den skola som betonar betydelsen av den internationella ordningen på staters ageranden, och med hjälp av dessa antaganden har strukturella realister kunnat dra generella slutsatser om staters utrikespolitiska ageranden.

Det den strukturella realismen däremot misslyckats med är att förklara varför stater agerar annorlunda under samma förutsättningar. Den strukturella realismen lyckas förvisso att beskriva och förklara vilka påtryckningar och hotbilder stater är utsatta för, men säger föga om hur stater kommer att reagera på dessa förutsättningar (Waltz 1979: 71). Här har kontemporär realistisk policyanalys, också kallad neoklassisk realism, större förklaringskraft eftersom att den tar hänsyn till både strukturella faktorer och inhemska förhållanden (Wivel, 2005a: 357).

Det som urskiljer den neoklassiska realismen från den traditionella strukturella realismen är också att den inte nödvändigtvis formulerar staters intressen i termer av militärmakt. Utbyggnad av militärmakt är inte alltid i statens intresse, som den strukturella realismen förutsätter, utan det finns andra variabler som stater kan väga in i sin säkerhetsstrategi. Den neoklassiska realismen betonar i stället betydelsen av staters giriga motiv, och att dessa kan variera (Collins, 2019: 17). Utifrån en realistisk synvinkel kan alltså en förhållandevis liten stat som Sverige

anses välja militär alliansfrihet eller neutralitet för att den saknar kvantitativa resurser, som exempelvis territorium eller ekonomiska medel, då dessa krävs för att kunna bedriva en offensiv säkerhetspolitik. De neoklassiska realisterna menar dock att det kan finnas andra motiv bakom en neutralitetslinje. Det kan grunda sig på statens identitet, som i Sveriges fall handlar om en lång tradition av militär alliansfrihet, rollen som en trovärdig medlare eller en aktör som vill exportera sina egna värderingar till resten av världen (Collins, 2019: 79). I samband med Sveriges inträde i EU exporterades några sådana värderingar, inte minst genom de så kallade Petersberg-uppgifterna som Sverige var med och utformade i Amsterdamfördraget. Sveriges ambition med EU:s försvarssamarbete har sedan starten gått ut på att samordna krishantering, fredsmedling och humanitära insatser. Dessa mål var ett resultat av Sveriges komparativa fördel som Sverige har som en liten normativ makt med erfarenhet av aktiv utrikespolitik (Collins, 2019: 79).

Sammanfattningsvis argumenterar neoklassiska realister att en stat fattar utrikespolitiska beslut huvudsakligen utifrån statens position i världen och dess materiella tillgångar, men de tillägger att dessa externa faktorerers genomslag på beslutet beror på inhemska variabler. Dessa kan exempelvis vara de inhemska politikernas syn på statens position i världen alternativt statens utrikespolitiska tradition eller identitet (Wivel, 2005a: 357).

3.2 Småstaters säkerhetsdilemman

Samtidigt som stater eftersträvar att maximera sin makt och inflytande i världen är det bara stora stater med stora resurser som kan påverka världsordningen. Inom realistisk teori är det därför viktigast att studera stormakter. Under vissa förutsättningar kan dock även småstater ha mycket inflytande. I maktspelet mellan Nordatlantiska fördragsorganisationen (NATO) och Ryssland om dominans över Östersjön är Sverige och Finland geopolitiskt relevanta då de befinner sig i mitten av dessa intressesfärer. Både Finland och Sverige har anammat en säkerhetsstrategi som går ut på att fördjupa bi- och multilaterala samarbeten, vilket kan förklaras med hänsyn till deras svaghet gentemot stormakterna. Genom att formalisera försvarssamarbeten, till exempel inom ramen för FN, begränsar småstater stormakternas handlingsutrymme och skapar därigenom förutsättningar för en fredlig konflikthantering. Detta är gynnsamt för en liten stat som annars inte skulle klara av en militär konfrontation med en stor stat (Wivel, 2005b: 395). När småstater står och väljer mellan alliansfrihet och alliansstrategier har forskning visat att detta är starkt beroende av kontextuella faktorer som

ofta står bortom småstatens påverkansmöjligheter. Valet av alliansstrategier måste därför ske med utgångspunkt i en analys av den enskilda småstatens specifika förutsättningar och den för tillfället rådande säkerhetspolitiska kontexten (Elgström, 2000).

Men vad kännetecknar egentligen en småstat? Definitionen av en småstat är omtvistad i litteraturen. Enligt Rothstein är en småstat ”en stat som är medveten om att den inte kan uppnå säkerhet med huvudsakligen egna förmågor” och som därför ”måste förlita sig på hjälp från andra stater, institutioner, processer och [den allmänna säkerhetspolitiska] utvecklingen [...]” (Rothstein, 1968: 29). Anders Wivel delar denna uppfattning och menar att detta innebär att ett fördjupat försvarssamarbete inom EU stärker småstaterna i EU eftersom att de får mer inflytande att påverka regionens säkerhet. Samtidigt innebär detta fördjupade samarbete eftergifter för småstatens autonomi (Wivel, 2005b: 395). Detta beror på att försvarssamarbeten ofta innebär en maktasymmetri som kan uttryckas genom exempelvis användningen av kvalificerade beslut som gynnar stora stater och som innebär att småstater ibland får gå emot sina nationella intressen (Goetschel, 1998: 26). Detta är ett säkerhetsdilemma som småstater måste förhålla sig till när de utformar sin säkerhetsstrategi.

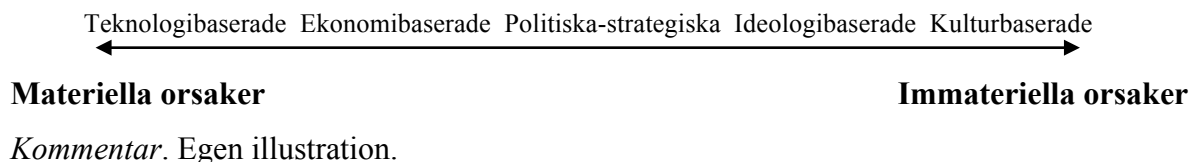
I boken *Small States Inside and Outside the European Union* redogör Laurent Goetschel med flera för hur småstater fattar säkerhetspolitiska beslut. Goetschel menar att småstaters säkerhetsdilemman bottenar i en ambivalens mellan å ena sidan autonomi och å andra sidan inflytande. Autonomi, definierat som självstyre, förutsätter en viss grad av materiella tillgångar vilka småstater oftast saknar, varför det är kännetecknande för småstater att i stället försöka att maximera sitt inflytande i ett försvarssamarbete. Detta gör staten genom att främja institutionalisering av en uppsättning önskvärda värderingar. Därigenom intar en småstat en normativ roll i ett försvarssamarbete. Småstater institutionaliserar normer av egenintresse. De väljer att förespråka till exempel solidaritetspolitik då indifferens gentemot andra länder kan innebära samma öde för de själva på lång sikt. Goetschel menar också att en stat kan vara liten i ett regionalt perspektiv. Utöver det ovannämnda globala säkerhetsdilemmat möter småstaten också ett regionalt integrationsdilemma. Det består i valet mellan att å ena sidan ge upp sin suveränitet och riskera att låsa in sig i det regionala integrationssystemet eller att å andra sidan stå utanför och riskera att bli utelämnad (Goetschel, 1998: 26-27). Vilken säkerhetsstrategi småstaten väljer beror också på statens säkerhetsidentitet. Säkerhetsidentitet definierar Goetschel som statens självbild i förhållande till den internationella ordningen. Den påverkas av statens materiella storlek, men även dess historia och hotbilder (Goetschel, 1998: 30-31).

Annika Björkdahl är en forskare som betonar betydelsen av småstaters normativa inflytande. Hon menar att småstater, som annars saknar traditionell makt i form av militärstyrka eller stor ekonomi, kan få inflytande över frågor som rör internationell fred och säkerhet genom normfrämjande (Björkdahl, 2008: 136-137). Normfrämjande kan ta sig i uttryck genom framing, agendasättande eller diplomati (Björkdahl, 2008: 138). Sveriges framträdande roll i EU:s internationella konflikthantering kan ses som ett framgångsrikt exempel på normfrämjande av en småstat. Konflikthantering är en norm som har länge funnits i det svenska normativa ramverket och som sedan har exporterats till EU. Sverige, tillsammans med Finland, såg till att konflikthantering införs som mål i Amsterdamfördraget (Björkdahl, 2008: 138-141). Därmed menar forskare som betonar staters säkerhetsidentitet att utrikespolitiska beslut inte fattas endast utifrån den externa säkerhetsmiljön och staters materiella intressen utan även utifrån idéer och identiteter av relevanta utrikespolitiska aktörer som tolkar dessa (Gvalia m.fl. 2013: 106). Materiella faktorer är alltså viktiga, men det är idéer som avgör på vilket sätt och hur mycket (Gvalia m.fl. 2013: 109-110).

3.3 Analytiskt verktyg

I forskningen om staters försvarspolitiska beslut presenteras det olika förklaringar till varför småstater väljer att ingå försvarssamarbeten. Hädanefter presenteras ett analytiskt verktyg som används för att organisera resultatet från textanalysen och de genomförda intervjuerna. Modellen är hämtad från Terry Terriffs och Theo Farells bok *The Sources of Military Change* där förklaringar sorteras utifrån dimensionen materiella-immateriella orsaker.

Figur 1: Materiella och immateriella förklaringar av militär förändring

Kommentar. Egen illustration.

Materiella förklaringar till staters militära förändringar utgår från ”fysiska” faktorer såsom teknik, resurser och geografi. Dessa förklaringar ligger närmast realismen i då de betonar staters fysiska maktmedel i förhållande till omvärlden. I den änden återfinns teknologibaserade förklaringar som bygger på föreställningen att den nya tekniken i krigföringen spelar en

avgörande roll i staters försvarspolitiska utformning. I den andra änden samlas immateriella orsaker som i stället betonar ”psykologiska” faktorer såsom identitet, kultur och normer. I denna kategori är kulturbaserade förklaringar mest framträdande då dessa utgår från staters säkerhetsidentitet och historia. Däremellan finns förklaringar som utgör en blandning av materiella och immateriella orsaker. Ekonomibaserade förklaringar baseras på nyttokalkyler och kostnadsanalyser, politiska-strategiska förklaringar utgår från förändringar i staters hotbilder, och ideologibaserade förklaringar utgår utifrån förändringar i principiella mål (Farrell & Terriff, 2002: 7-13).

Översatt till fallet PESCO har flera olika argument framförts för och emot samarbetet i en svensk kontext. Exempel på teknologibaserade argument är att PESCO innebär en effektivisering av användandet av försvarsmateriel i Europa och minskad duplicering. Detta hänger ihop med ett ekonomiskt argument som betonar att sådana effektiviseringar leder till besparingar. Utifrån en ekonomisk synvinkel framförs det vidare att PESCO påverkar den inhemska försvarsindustrin. Vidare påpekas det att deltagandet innebär högre nationella försvarsutgifter då det är ett bindande krav att för medlemskapet. Samtidigt lyfter vissa att PESCO finansieras av försvarsfonden som i sin tur baseras på inbetalningar från samtliga EU-länder. Av den anledningen innebär ett svenskt deltagande i PESCO att pengarna investeras i landet. De politiska-strategiska övervägandena som har gjorts bygger på säkerhetsläget i Europa och synen på till exempel Rysslands ökade närvaro och USA:s ökade frånvaro. Ideologibaserade argument uppkommer till exempel i form av solidaritetsyttranden, att värna om den europeiska säkerheten och kontinentens gemensamma intressen. Alternativt bygger den på en nationalistisk syn som förespråkar en isolationism och i stället vill värna om den svenska militära alliansfriheten. Slutligen kan även kulturella argument skönjas som betonar Sveriges roll i världen som till exempel medlare eller krishanterare, som i sin tur leder till att förespråka en solidarisk eller neutral inriktning i säkerhetspolitiken. Dessa dimensioner används alltså för att organisera de argument som uppkommer i materialet.

4. Metod

I detta avsnitt redogörs det för val av material och hur undersökningen har genomförts och avgränsats med hänsyn till aktörer och tid. Därefter förklarar jag hur jag har operationaliserat begreppen autonomi och inflytande, det vill säga, hur ett argument inom en viss dimension kan kopplas till begreppen. Avslutningsvis beskriver jag hur min undersökning har genomförts och vad den bidrar med till forskningen.

4.1 Material

Föremålet för analysen är huvudsakligen texter och består bland annat av regeringens proposition, riksdagspartiernas motioner, utskottsbetänkanden, handlingsprogram och valmanifest. Dessa analyseras sedan genom kvalitativ textanalys, som handlar om att läsa texterna aktivt genom att ställa frågor till dem utifrån operationaliseringen och sedan försöka att besvara dem. Den här typen av analys möjliggör att jag kan ställa mina frågor till texten och få fram svar med hänsyn till kontext och underliggande meningar (Essaiasson 2017: 211-12). För att samtidigt uppnå ett systematiskt förhållningssätt ställs samma frågor till samtliga texter och dessa baseras både på säkerhetsdilemmat mellan autonomi och inflytande och det analytiska verktyget.

4.2 Avgränsningar

Undersökningen behandlar Sveriges försvars- och säkerhetspolitik i relation till EU och bortser därför från andra politiska frågor. Vidare fokuserar den på försvarssamarbetet inom ramen för PESCO och redogör därför inte för partiernas inställning till andra försvars- eller utrikespolitiska organ i EU. Vidare har jag valt att enbart fokusera på riksdagspartierna då dessa var med och fattade beslutet om vårt deltagande i PESCO och för att de fortfarande ansvarar för att besluta om samarbetets fortsatta utveckling. Däremot kunde eller ville inte samtliga partiföreträdare ställa upp på att intervjuas varför undersökningen har begränsats till att omfatta Socialdemokraterna, Moderaterna, Vänsterpartiet och Liberalerna. Denna avgränsning är gjord även med hänsyn till undersökningens omfattning för att möjliggöra en djupdykning i dessa fyra riksdagspartiers ställningstaganden. Därutöver anser jag att dessa partier representerar en bredd av ställningstaganden om PESCO, varför urvalet är i hög grad representativt för riksdagen och

kan ge en trovärdig inblick i hur våra politiska företrädare resonerade inför detta beslut. Vidare har jag valt att inhämta material från och med år 2017 eftersom att det är året PESCO bildades och regeringen lade fram sin proposition om Sveriges deltagande i samarbetet.

4.3 Semistrukturerad samtalsintervju

För att komplettera min textanalys genomförde jag semistrukturerade intervjuer med riksdagspartiernas försvarspolitiska företrädare. Samtalsintervjuundersökningar är lämpliga då de arbetar med problemformuleringar som handlar om synliggörande av hur ett fenomen gestaltar sig (Essaiasson, 2017: 261). I mitt fall handlar det om att synliggöra riksdagspartiernas inställning till PESCO.

Dessa intervjuer bidrog till en djupare förståelse av ämnet och möjliggjorde att jag kunde få både direkta och oväntade svar på mina frågor (ibid., 260). En semistrukturerad intervju innebär att ett frågeformulär förbereds, men att det kompletteras med följdfrågor under intervjuens gång. Det kan handla om att vilja få fram ett intressant perspektiv som endast ett parti har eller för att förtydliga en fråga. Därigenom blir intervjun mer flexibel och möjliggör en bredare kunskapsinhämtning.

Jag gjorde ett strategiskt urval av respondenter genom att kontakta ledamöter i försvarsutskottet och EU-nämnden då dessa sannolikt innehar mest sakkunskap i frågan. Därefter fick respondenterna information om undersökningens frågeställning och syfte samt gav sitt samtycke till att bli inspelade och citerade. Därmed utgick intervjun ifrån Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (Essaiasson, 2017: 354).

4.4 Operationalisering

För att kunna genomföra undersökningen behöver de centrala begreppen autonomi och inflytande operationaliseras. Då jag har valt att fokusera på de fem dimensioner som nämns i det analytiska verktyget sker operationaliseringen av autonomi och inflytande utifrån dessa. Genom att operationalisera den andra frågeställningen på detta vis får jag svar på dels om ett

parti motiverar en handlingsmodell som främjar autonomi eller inflytande, dels utifrån vilken dimension.

Tabell 1: Operationalisering av begreppen autonomi och inflytande

	Säkerhetsdilemmat	
Dimension	Autonomi	Inflytande
Teknologi	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som bygger på självbestämmande i utveckling, produktion, marknadsföring eller användning av inhemsk försvarsteknologi?</i>	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär teknologisk samordning med andra länder?</i>
Ekonomi	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär en nationell kontroll över försvarsutgifter?</i>	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär kontroll över hur de gemensamma EU-pengarna ska användas?</i>
Politikstrategi	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär ett självständigt bemötande av existerande och potentiella hotbilder?</i>	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär samarbete för att påverka EU:s bemötande av existerande eller potentiella hotbilder?</i>
Ideologi	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som utgår från att säkerhet byggs självständigt?</i>	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som utgår från att säkerhet byggs genom samarbete med andra?</i>
Kultur	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som bygger på Sveriges tradition av militär alliansfrihet och/eller neutralitet?</i>	<i>Förespråkar partiet en handlingsmodell som bygger på traditionen av svenskt utrikespolitiskt normfrämjande?</i>

Kommentar. Egen operationalisering.

4.5 Reliabilitet och validitet

För att en studie ska uppnå god reliabilitet behöver slump- och slarvfel minimeras under datainsamlingen och den efterföljande databearbetningen. I genomförandet av denna undersökning såg jag till att åstadkomma detta genom att läsa texterna noggrant och att spela in intervjuerna för att minska sannolikheten för skrivfel eller felaktigheter till följd av ouppmärksamhet (Essaiasson, 2017: 64). Vidare eftersträvade jag god validitet genom att operationalisera mina begrepp utifrån ett redan gjort analytiskt verktyg från tidigare forskning och därefter ställa samma frågor till samtliga texter och intervjuer. Därigenom försökte jag minska potentiella systematiska fel (ibid., 58-61).

4.6 Bidrag till forskningen

Forskningen som är kopplad till Sveriges inställning till PESCO är fortfarande ny då samarbetet inleddes nyligen. Av den anledningen är ämnet också relativt outforskat. Andra har exempelvis studerat vilken innebörd PESCO får för den militära alliansfriheten (Hardell, 2018), hur Brexit har påverkat Sveriges inställning till EU:s försvars- och säkerhetspolitik (Håkansson, 2018) och vilka drivkrafter som ligger till grund för det svenska deltagandet i PESCO-samarbetet (Walldén & Woxö, 2019).

Det jag vill belysa med min undersökning är ambivalensen som ofta uppmärksammas i debatten om Sveriges engagemang i PESCO. Min undersökning bidrar därför med en beskrivning av Sveriges inställning till PESCO och en ökad förståelse av vad denna splittrade inställning beror på, utifrån dilemmat mellan autonomi och inflytande. Därför är undersökningen beskrivande och med en teorikonsumerande utgångspunkt då teorin används för att beskriva ett specifikt fall.

5. Resultat

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för de argument kopplade till Sveriges deltagande i PESCO som uppkommer i mitt material. Materialet består inledningsvis av regeringens proposition 2017/18:44 *Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen* då detta förslag låg till grund för riksdagsbeslutet. Sedan presenteras det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU3 som behandlade förslaget. Därefter redovisas kammarens beslut i voteringen och efter det redogörs det slutligen enskilt för partiernas ställningstaganden utifrån motioner, debattartiklar, riksdagsdebatter, partiprogram, valmanifest och de intervjuer som jag har genomfört med respondenterna.

5.1 Regeringens proposition

I proposition 2017/18:44 anger regeringen skäl till varför riksdagen bör godkänna ett svenskt deltagande i PESCO. De menar att EU är Sveriges viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska plattform och att vi mot bakgrund av den nuvarande omvärldsutvecklingen bör stärka PESCO för att kunna möta nya hot (Prop. 2017/18:44, 5). Regeringen anser också att Sverige kan få mer inflytande genom att vara aktiva i PESCO eftersom att ”deltagande i PESCO ger Sverige bättre förutsättningar att i bred bemärkelse påverka utformningen och genomförandet av EU:s gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik” (ibid., 10).

Vidare konstaterar de att samarbetet är mellanstatligt och därför inte utgör något hot mot den svenska suveräniteten och militära alliansfriheten. Regeringen framför också att de önskar att Sverige ska ”fortsätta sitt aktiva engagemang och deltagande i internationella fredsfrämjande insatser, såväl civila som militära” (ibid., 11). Detta menar de är förenligt med svensk försvars- och utrikespolitisk tradition. Vidare motiverar de deltagandet i PESCO med att ”stärkta europeiska förmågor förbättrar även förutsättningarna för den transatlantiska samarbete, som fortsatt är central för Europas säkerhet” (ibid., 10).

5.2 Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU) är ett riksdagsutskott bildat av ledamöter från både utrikesutskottet och försvarsutskottet, med syftet att lösa överlappande frågor tillsammans. UFöU behandlade i sitt betänkande regeringens proposition och två

följdmotioner som väckts med anledning av propositionen. Utskottet landade i rekommendationen att riksdagen godkänner Sveriges deltagande i PESCO och därmed bifaller regeringens proposition. Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet valde däremot att reservera sig mot utskottsbeslutet (Bet. 2017/18:UFöU3, 1).

Utskottet inleder sitt ställningstagande med att konstatera att ”den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken inom EU vilar på mellanstatlig grund och att deltagande i Pesco är frivilligt för medlemsstaterna”, varför de anser att ett medlemskap inte påverkar den nationella suveräniteten (ibid., 8). Vidare menar de att ”EU bör stärkas som säkerhetspolitisk aktör och att Sverige aktivt bör bidra till utvecklingen av innehållet i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken” (ibid.). Detta framförallt genom att fortsätta att bidra till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser.

Allianspartierna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet presenterade också särskilda yttranden i betänkandet. Allianspartierna påpekade gemensamt att regeringen inte kan uttala sig om Sveriges deltagande i PESCO är förenligt med vår militära alliansfrihet då detta avgörs av hur omvärlden uppfattar oss och inte av vad regeringen hävdar (ibid., 12). I övrigt instämde de med utskottsförslaget. Vänsterpartiets egna yttrande kommer att behandlas i det partispecifika delavsnittet.

5.3 Riksdagens beslut om PESCO

I nedanstående tabell presenteras utfallet av kammarens votering i sakfrågan, med syfte att åskådliggöra partiernas generella inställning till PESCO. Av tabellen kan utläsas att de närvarande ledamöterna från Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna röstade enhälligt för PESCO. Miljöpartiet röstade också för samarbetet, med undantag för de tre ledamöter som var emot. De närvarande ledamöterna från Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet var enhälligt emot förslaget.

Tabell 2: Votering om PESCO i riksdagen

Parti	Ja	Nej	Avstående	Frånvarande
S	102	0	0	11
M	73	0	0	10

SD	0	42	0	4
MP	16	3	0	5
C	19	0	0	3
V	0	18	0	3
L	16	0	0	3
KD	14	0	0	2
-	1	2	0	2
Totalt	241	65	0	43

Kommentar. Hämtad från Riksdagen (2017).

5.4 Socialdemokraternas inställning till PESCO

Tidigt i sitt anförande i riksdagens senaste EU-politiska partiledardebatt identifierade statsminister Stefan Löfven tre huvudmål för regeringen kopplat till EU-samarbetet, varav ett av dessa löd: ”[...] vi vill fortsätta engagera oss i det fördjupade försvarssamarbetet” (Riksdagen, 2019). Detta summerar Socialdemokraternas generella inställning till det europeiska försvarssamarbetet. Sedan 2018 har Socialdemokraterna även börjat hänvisa direkt till PESCO genom regeringens utrikesdeklarationer där de konstaterar att ”[de] bidrar till samarbetet Pesco” (Regeringen, 2018: 3).

Socialdemokraternas generella hållning till försvarssamarbeten är att ”[s]äkerhet byggs bäst med andra och [att] det är genom samarbete och informationsutbyte vi effektivast kan möta samtidens hot” (Socialdemokraterna, 2019a). Under ämnet *EU* skriver de att ”[i] det nya omvärldsläget är EU viktigare än någonsin för Sveriges säkerhet” och att de därför vill se ett ”förstärkt samarbete på mellanstatlig grund” (Socialdemokraterna, 2019b). Att samarbetet sker på mellanstatlig grund är av stor betydelse för Socialdemokraterna som också betonar att säkerhetspolitikens yttersta syfte är ”att garantera Sveriges oberoende och självständighet” (Socialdemokraterna, 2019c). Detta menar de innebär att vi måste ”skydda svensk handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning” (ibid.). Utgångspunkten för denna inställning är principen om militär alliansfrihet som Socialdemokraterna (2019d) förespråkar:

Den militära alliansfriheten ska fortsatt vara en viktig del av den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken. Sverige har genom åren visat att det går att kombinera ett aktivt ansvarstagande för både vår egen och andras säkerhet med militär alliansfrihet.

Socialdemokraterna menar alltså att det, med anledning av de nya säkerhetshoten, finns ett behov av fördjupat försvarssamarbete inom ramen för EU och att ett sådant samarbete inte strider mot deras uppfattning om Sveriges militära alliansfrihet. Detta understryker Alexandra Völker, en av Socialdemokraternas ordinarie ledamöter i försvarsutskottet, under sitt anförande i riksdagens debatt om PESCO: ”Ett svenskt medlemskap i PESCO bygger på frivillighet och påverkar inte suveräniteten och går därför väl i hand med vår alliansfrihet” (Riksdagen, 2017). Under min intervju med Alexandra Völker vidareutvecklar hon detta resonemang. Alexandra Völker menar att PESCO inte inskränker på Sveriges autonomi på grund av att det finns valfrihet, det vill säga att Socialdemokraterna ser positivt på PESCO eftersom att vi själva får välja vilka projekt vi är med i. Därutöver innebär PESCO att Sverige kan bestämma inriktningen, menar Alexandra och berättar att ”det har varit viktigt för oss att kunna sitta ner vid bordet” (Interjvu, Völker 2019).

Vad gäller de nya säkerhetshoten menar Socialdemokraterna att Ryssland utgör en stor hotbild, framförallt genom den upptrappade närvaron i vårt närområde. Alexandra Völker betonar dock att ingen specifik händelse har varit avgörande för Socialdemokraternas beslut att delta i PESCO utan att det är ett resultat av ett principiellt beslut. Icke desto mindre möjliggör PESCO för Sverige att möta dessa nya hotbilder då vår militära förmåga stärks (ibid.).

Vidare menar Socialdemokraterna, genom deras före detta försvarspolitiska talesperson Åsa Lindestam, att ”[i] en globaliserad värld med allt snabbare och ofta oförutsägbara skeenden är det svårt, för att inte säga omöjligt, för ett enskilt land att skapa den robusthet och det försvar som kan komma att krävas” (SvD, 2018b). Det finns alltså även teknologiska hänsyn för behovet av ett fördjupat samarbete.

Socialdemokraterna lyfter även de ekonomiska aspekterna av samarbetet, som enligt Alexandra Völker förvisso innebär högre försvarskostnader för Sverige, men att kostnaderna för våra nuvarande nationella åtaganden också är höga. Hon menar att Socialdemokraternas förhoppning med samarbetet är att kostnaderna på lång sikt ska minska genom koordinering med andra länder (Interjvu, Völker 2019).

5.5 Moderaternas inställning till PESCO

På Moderaternas hemsida under avsnittet *EU* skriver de att ”[det] behövs ett större svenskt engagemang i det europeiska försvarssamarbetet och ett större svenskt ansvar för Europas

säkerhet” varför de förespråkar att ”Sverige borde fullt ut vara med och utforma det nya säkerhetssamarbetet PESCO” (Moderaterna, 2017a). Under sidan *Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik* betonar de återigen att ”Sverige ska vara en aktiv deltagare i europeiskt försvarssamarbete och att EU behöver en starkare utrikespolitik” (Moderaterna, 2018a). Detta hänger ihop med Moderaternas bredare syn på Sveriges roll i världen som enligt deras senaste idéprogram från 2013 går ut på att ”Sverige ska ställa upp när det internationella samfundet ber om hjälp och tillsammans med demokratins allierade bistå humanitärt, militärt och institutionellt till människans försvar.” De konstaterar alltså att ”Sverige ska vara en aktiv röst i världen” (Moderaterna, 2013a: 21).

Vidare framför Moderaterna argument för ett djupare europeiskt försvarssamarbete med anledning av omvärldsutvecklingen. I deras senaste valmanifest från EU-valet 2019 skriver de att det ”[i] en orolig omvärld behövs ett tätare europeiskt samarbete” (Moderaterna, 2019: 9). I en sådan miljö är det viktigt för dem att ”EU ska också bekämpa desinformation och cyberattacker som syftar till att störa våra demokratiska processer” (ibid.). De noterar även Rysslands och Kinas växande aggression mot omvärlden samt USA:s nuvarande isolationism, och skriver att ”[g]enom ett fördjupat samarbete inom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken kan vi starkare möta den här utvecklingen” (ibid., 6).

Moderaterna anger även ekonomiska skäl till att Sverige ska delta i PESCO. I intervjun med Pål Jonsson, Moderaternas försvarspolitiska talesperson och ordförande i riksdagens försvarsutskott, framgår det att det finns ekonomiska incitament för Sverige att delta i PESCO-projekt då dessa oavsett vårt deltagande finansieras av gemensamma EU-medel. Pål Jonsson framför att han tycker att det är olyckligt att Sverige inte deltar i högre utsträckning i samarbetet då det bland annat innebär att vi inte får igen pengarna. Därutöver framhåller Pål Jonsson att Moderaterna anser att det är viktigt med standardisering av försvarsindustrin i EU då det kan innebära stora skalfördelar (Interjvu, Jonsson 2019).

Moderaternas generella hållning till försvarssamarbeten är att ”[s]äkerhet byggs bäst tillsammans med andra och att det görs multilateralt genom EU och NATO, men också bilateralt” (Moderaterna, 2017b). I sitt EU-tal från 2018 lyfter Ulf Kristersson även att ”[det] europeiska försvarssamarbetet behöver stärkas som ett komplement till NATO” och att det förutsätter att Sverige är en aktiv deltagare i PESCO (Moderaterna, 2018b). Även Pål Jonsson lyfter NATO-perspektivet och betonar att EU blir en bättre partner för NATO om vi har ett

starkt europeiskt försvar. Enligt honom är PESCO inte en avgörande del för Sveriges säkerhetspolitiska mål och han ställer sig kritiskt till debatten om en europeisk strategisk autonomi. Han menar att vi inte har förmågan att försvara oss själva i EU utan behöver en transatlantisk länk, men hävdar samtidigt att PESCO är en utveckling i rätt riktning med internationella samarbeten (Interjvu, Jonsson 2019). NATO-perspektivet i denna fråga är viktigt för Moderaterna som i sitt senaste handlingsprogram från 2013 skriver att de vill gå med i NATO för att "[...] ett medlemskap ger Sverige större möjligheter att ta ansvar för och påverka en organisation som är central för vår egen och Europas säkerhet" (Moderaterna, 2013b: 42). I deras idéprogram skriver Moderaterna vidare att "[det] är bara genom att söka oss till samarbeten som våra värderingar ges tyngd och får genomslag" (Moderaterna 2013a: 21). Denna tanke utvecklar de sedan i sitt valmanifest där de skriver att "Sverige är ett litet land, men genom EU kan vi få en starkare internationell röst" (Moderaterna, 2019: 9). Enligt Moderaterna är EU i dag vår viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska plattform (Moderaterna, 2017b). Därför är det viktigt för Moderaterna, som påpekats av ledamoten Hans Wallmark i riksdagsdebatten om PESCO, att Sverige deltar fullt ut i samarbetet, särskilt med tanke på att det befinner sig i en uppstartsfas där möjligheterna för svensk påverkan över dess utveckling är stora (Riksdagen, 2017).

5.6 Vänsterpartiets inställning till PESCO

Vänsterpartiet, tillsammans med Sverigedemokraterna, är ett av två partier vars ledamöter röstade enhälligt emot propositionen om Sveriges deltagande i PESCO. I deras motion (Mot. 2017/18:3939, 1) emot förslaget skriver Vänsterpartiet följande:

Sedan vi blev medlemmar i Europeiska unionen har den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. I dag är vi med och bidrar till militariseringen av EU, vårt samarbete med NATO stärks och det uppstår allt oftare frågetecken kring de internationella militära insatser vi deltar i. Deltagandet i PESCO innebär ytterligare ett steg i samma riktning. Vänsterpartiet är emot denna utveckling.

Vänsterpartiet anser alltså att PESCO innebär en militarisering av EU, vilket de är emot. De noterar dock, likt de andra partierna, en orolig utveckling i världen, men bestrider att denna utveckling kräver ett fördjupat försvarssamarbete i EU:

Man motiverar ett svenskt deltagande med komplexa säkerhetspolitiska utmaningar i Europa. Men utvecklingen av en alltmer militariserad union bidrar snarare till ökad upprustning och oro än till minskade spänningar (ibid.).

Detta hänger ihop med deras bredare syn på svensk säkerhetspolitik som enligt dem främst ska bygga på militär alliansfrihet och fredliga lösningar (Vänsterpartiet, 2018). Även Lotta Johnsson Fornarve, Vänsterpartiets före detta ledamot i försvarsutskottet, framhåller denna uppfattning i riksdagensdebatten om PESCO. Hon menar att denna typ av militarisering bidrar till en ökad upprustning och oro i världen, samt noterar växande motsättningar och konfrontationer i området, varför hon befarar att Europa har hamnat i en farlig upprustningsspiral. Lösningen på detta är inte militära medel, menar hon, utan minskad konfrontation genom mer samverkan och dialog. Lotta Johnsson Fornarve konstaterar också att ”[v]i måste stå på egna ben” (Riksdagen, 2017).

Vidare uttrycker Vänsterpartiet en oro över den ekonomiska aspekten med samarbetet när de skriver att ”[s]tarka krafter styr utvecklingen mot en gemensam politik och upphandlingsprocess för försvarsmateriel inom unionen” och att ”[d]etta intensifieras nu ytterligare genom PESCO” (Mot. 2017/18:3939, 3). Vänsterpartiet menar att en sådan utveckling kan försvåra möjligheterna för Sverige att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimport, något som Vänsterpartiet har krävt vid flera tillfällen. I utskottsbetänkandet anför Vänsterpartiet ett särskilt yttrande där de skriver att PESCO kan leda till en begränsning av vår möjlighet att reglera vapenhandeln. Därutöver konstaterar de att PESCO innebär en rad åtgärder ”som kan komma att påverka framtida försvarsbudgetar” (Bet. 2017/18:UFöU3, 13).

Under min intervju med Hanna Gunnarsson, Vänsterpartiets nuvarande ledamot i försvarsutskottet, utvecklar hon Vänsterpartiets inställning till PESCO. Hanna Gunnarsson påpekar att Vänsterpartiet är i grunden skeptiska till EU, särskilt när det gäller samarbete i militära frågor. Hon förklarar att Vänsterpartiet säger nej till alla PESCO-projekt av principiella skäl, oavsett innehållet. De förespråkar civila projekt och anser att EU borde fokusera på det i stället. Genom att gå med i PESCO som omfattar militära projekt urholkas den militära alliansfriheten som de anser har tjänat Sverige väl, inte minst genom att ha gett Sverige en trovärdig utgångspunkt inom fredsmedling. Vänsterpartiet är oroliga över att Sverige som litet land och med liten försvarsmakt dras med i en krigspolitik som inte ligger i Sveriges intresse.

Det bygger de på uppfattningen att Sverige är för litet för att kunna påverka EU:s militarisering. Hanna Gunnarsson uttrycker även en oro över att ”Sveriges regering är för angelägna att få sitta vid alla förhandlingsbord utan att kunna säga så mycket” (Intervju, Gunnarsson 2019).

Samtidigt menar Hanna Gunnarsson att man generellt sett kan samarbeta på det militära området, till exempel så som Sverige samarbetar bilateralt med Finland. Det viktiga för Vänsterpartiet är att besluten fattas nationellt. PESCO-samarbetet är mellanstatligt, men Hanna Gunnarsson menar att besluten som fattas om PESCO bygger på en ”falsk autonomi” som består i att vi fattar beslut baserat på vad vi tror EU och NATO vill att vi ska göra (ibid.).

5.7 Liberalernas inställning till PESCO

Liberalerna röstade enhälligt för Sveriges deltagande i PESCO. I dag anser de att Sverige deltar för lite i samarbetet och borde ingå i fler PESCO-projekt. De skriver att Sverige borde ta en mer aktiv roll för ökat samarbete, särskilt inom frågor som rör digitala hot. Därför förespråkar de att Sverige ansluter sig till PESCO:s cyberförsvarsprogram (Liberalerna, 2019a). På deras hemsida förklarar de sin generella syn på försvarssamarbete med EU:

I en orolig omvärld där krig och konflikter hotar Europas närhet behövs ett mer omfattande försvarssamarbete mellan Sverige och EU. Bara tillsammans med andra kan vi försvara friheten i Europa (ibid.).

Samtidigt betonar Liberalerna att samarbetet inte ska ersätta NATO, som de, liksom Moderaterna, menar är central för Europas säkerhet (ibid.). Enligt Liberalerna är NATO också Sveriges viktigaste samlingsorganisation för säkerhet och försvar (ibid.). Under min intervju med Allan Widman, Liberalernas försvarspolitiska talesperson, påstår han att EU och NATO har nu ett bättre samarbete än någonsin varför PESCO inte anses vara en konkurrent till NATO utan utgör snarare ett komplement. Allan Widman förklarar att vi lever i en mycket osäker och oförutsägbar tid, och att Sverige därför ska vara med i alla samarbeten som finns med demokratiska länder (Intervju, Widman 2019).

I partiets EU-valsrapport *Mer EU* skriver Liberalerna återigen att ”NATO är basen för det europeiska försvarssamarbetet”, men att det samtidigt inte strider mot att ”EU också behöver fördjupa sitt eget försvarssamarbete som svar på ett mer aggressivt Ryssland, upprepade

påverkansoperation och oklara signaler om USA:s säkerhetspolitiska riktning” (Liberalerna, 2019b: 2).

Vidare framhåller Allan Widman i intervjun att det också finns ekonomiska incitament för att samarbeta i PESCO. Han menar att det är viktigt att vi deltar aktivt så att vi får tillbaka så mycket som möjligt av det som vi betalar in (Intervju, Widman 2019). Detta understryker han även i en debattartikel tillsammans med sin partisekreterare Juno Blom: ”Det finns en påtaglig passivitet som i förlängningen riskerar att Sverige får vara med och dela på notan utan att få mycket tillbaka” (Folkbladet, 2019).

6. Analys

I detta avsnitt presenteras analysen av de undersökta partiernas ställningstaganden. Analysen genomförs genom att ställa de operationaliserade frågorna till materialet, vilket möjliggör att resultatet kan tolkas utifrån undersökningens teori. För att åskådliggöra resultatets koppling till teorin består analysdelen av de två delavsnitt autonomi och inflytande, samt det avslutande delavsnittet Autonomi eller inflytande?

6.1 Autonomi

Teknologi: Förespråkar partiet en handlingsmodell som bygger på självbestämmande i utveckling, produktion, marknadsföring eller användning av inhemsk försvarsteknologi?

Av de undersökta partierna var det endast Vänsterpartiet som angav ett teknologibaserat argument till varför de förespråkar autonomi över inflytande när det gäller PESCO. De menar att ett ökat försvarssamarbete inom EU kan försvåra möjligheterna för Sverige att skärpa den svenska regleringen av krigsmaterielimport, något som partiet länge har drivit. Detta innebär att Vänsterpartiet förespråkar autonomi för att de vill ha självbestämmande i användningen av inhemsk försvarsteknologi.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär en nationell kontroll över försvarsutgifter?

Vad gäller den ekonomiska aspekten är det återigen endast Vänsterpartiet som förespråkar autonomi över inflytande. Deras argument bygger på en oro över konsekvenserna av den gemensamma upphandlingsprocessen för försvarsmateriel i EU. Vidare konstaterar de att samarbetet kan komma att påverka framtida försvarsbudgetar, en oklarhet som de inte är bekväma med. Vänsterpartiet anser att beslut om hur vi använder våra resurser ska fattas i riksdagen.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär ett självständigt bemötande av existerande och potentiella hotbilder?

Även inom det parti-strategiska området återfinns argument för autonomi endast hos Vänsterpartiet. Enligt Vänsterpartiets uppfattning leder PESCO-samarbetet bara till eskalerade spänningar i området, framförallt med Ryssland, varför de förespråkar ett självständigt bemötande av externa hot. Med det sagt visar de en positiv inställning till bilaterala försvarssamarbeten, med förutsättningen att beslut som rör försvaret fattas nationellt.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som utgår från att säkerhet byggs självständigt?

Vänsterpartiet är även inom det ideologibaserade området det enda parti som utgår från principen att säkerhet uppnås bäst självständigt. Deras inställning till PESCO bygger på en principiell ståndpunkt om att vilja avmilitarisera Sverige och i förlängningen också EU, varför de inte ens vill ta hänsyn till de olika PESCO-projektens innehåll.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som bygger på Sveriges tradition av militär alliansfrihet och/eller neutralitet?

Denna dimension omfattar flest argument på autonomi-sidan. De framförs av Vänsterpartiet som konsekvent betonar vikten av att upprätthålla Sveriges militära alliansfrihet, som de menar har tjänat oss väl. Enligt Vänsterpartiet är vår militära alliansfrihet trovärdig utåt och därför avgörande för landets säkerhet. PESCO-samarbetet innebär dock, enligt deras mening, att alliansfriheten urholkas varför de förespråkar autonomi. Därigenom använder de sig av en kulturell förklaring kopplad till Sveriges säkerhetsidentitet för att motivera autonomi.

6.2 Inflytande

Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär teknologisk samordning med andra länder?

Socialdemokraterna använder sig av argumentet att det behövs teknologisk samordning i EU utifrån uppfattningen att globaliseringen har medfört snabba och oförutsägbara skeenden som ett enskilt land inte kan försvara sig mot. Denna positiva syn på teknologiskt samarbete delas av både Moderaterna och Liberalerna som anser att EU bör fokusera på att gemensamt bekämpa desinformation och cyberattacker inom ramen för PESCO. Liberalerna går snäppet längre genom att förespråka att Sverige ansluter sig till PESCO:s cyberförsvarsprogram.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär kontroll över hur de gemensamma EU-pengarna ska användas?

I detta avseende förespråkar Socialdemokraterna inflytande då de anser att PESCO-samarbetet leder till minskade kostnader på lång sikt. Denna uppfattning delar Moderaterna som framhåller att standardisering av försvarsindustrin i EU kan innebära stora skalfördelar. Vidare lyfter

Moderaterna såväl som Liberalerna en poäng om att det är lönsamt att delta i många PESCO-projekt då det innebär en återbäring av de investerade pengarna. Att delta i PESCO betyder därför att Sverige får vara med och bestämma vilka projekt som ska finansieras med gemensamma EU-medel.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som innebär samarbete för att påverka EU:s bemötande av existerande eller potentiella hotbilder?

Beträffande hotbilder delar Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna samma bild av Sveriges största hotbild. Samtliga anger Ryssland som det största säkerhetshotet mot Sverige och EU. De är överens om att det behövs ett PESCO-samarbete för att kunna möta denna växande hotbild.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som utgår från att säkerhet byggs genom samarbete med andra?

Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna sluter upp bakom principen att säkerhet byggs bäst genom samarbete med andra. Av dessa tre är Socialdemokraterna mest angelägna om att betona samarbetets mellanstatliga karaktär. De understryker att samarbetet bygger på frivillighet och hävdar att det därmed inte inskränker på landets suveränitet eller militära alliansfrihet. Liberalerna och Moderaterna är samtidigt angelägna om att betona vilken betydelse samarbetet får för relationen med NATO. De menar att ett fördjupat samarbete inom EU främjar en bättre relation med NATO, varför PESCO kan tänkas ha ett instrumentellt syfte för Liberalerna och Moderaterna. Genom att ingå och fördjupa försvarssamarbetet i EU sänks tröskeln för att gå med i NATO, vilket båda dessa partier eftersträvar.

Förespråkar partiet en handlingsmodell som bygger på traditionen av svenskt utrikespolitiskt normfrämjande?

Vad gäller kulturella argument till att ett parti väljer en säkerhetsstrategi som innebär mer inflytande kan nämnas att samtliga undersökta partier anser att Sverige bör ha en aktiv röst i världen. Huruvida detta åstadkoms genom PESCO-samarbetet är inte partierna dock överens om. Medan Vänsterpartiet framhåller att Sveriges oberoende möjliggör för Sverige att inta en

aktiv internationell roll inom exempelvis medling, hävdar de resterande partierna att agendasättande och inflytande ges till samarbetsvilliga aktörer.

7. Slutsatser

Syftet med denna undersökning är att beskriva hur riksdagspartierna ställer sig till ett fördjupat europeiskt försvarssamarbete inom ramen för PESCO. Resultatet visar att i valet mellan autonomi och inflytande när det gäller PESCO-samarbetet valde en stor majoritet av Sveriges riksdagsledamöter att prioritera inflytande över autonomi. Hos förespråkarna av PESCO-samarbetet dominerar framförallt parti-strategiska argument om behovet av att gemensamt möta nya hotbilder, men det finns även inslag av ekonomibaserade argument som betonar samarbetets ekonomiska fördelar, samt ideologibaserade argument hos de borgerliga partierna som bygger på en önskan om att ingå fler försvarssamarbeten. Detta trots att Sveriges deltagande i PESCO uppfattas, av bland annat Vänsterpartiet, att urholka trovärdigheten i Sveriges militära alliansfrihet. Moderaterna och Liberalerna delar dock inte denna uppfattning att Sveriges säkerhetsidentitet omfattar militär alliansfrihet. Deras beslut bygger i stället på pragmatiska argument. Socialdemokraterna, som annars förespråkar militär alliansfrihet, menar att samarbetet visst är förenligt med Sveriges militära alliansfrihet då samarbetet är mellanstatligt och projektanslutningen är valfri.

Vidare ämnar denna undersökning beskriva hur denna ambivalens kan förstås utifrån avvägningen mellan autonomi och inflytande då detta är ett säkerhetsdilemma som småstater ställs inför när det gäller försvarssamarbeten. Enligt den neoklassiska realismen fattar en stat utrikespolitiska beslut huvudsakligen utifrån statens position i världen och dess materiella tillgångar. Dessa beslut kan däremot påverkas av immateriella faktorer såsom statens utrikespolitiska tradition eller identitet. Då autonomi förutsätter en hög grad av materiella tillgångar förväntas en småstat som Sverige i stället att försöka maximera sitt inflytande i ett försvarssamarbete. Detta är också fallet när det gäller PESCO. Däremot deltar inte Sverige fullt ut i samarbetet vilket kan förstås utifrån att det förekommer kulturbaserade argument mot samarbetet. Möjligtvis beror det på att diskussionen om Sveriges militära alliansfrihet är så splittrad, samtidigt som riksdagen söker konsensus för att fatta viktiga försvarspolitiska beslut.

8. Referenser

Bjereld, Ulf. "Svensk utrikespolitik i ett historiskt perspektiv". *Sverige i Världen*.

Brommesson, Douglas & Ekengren, Ann-Marie. (red.). Uppl. 2. Malmö: Gleerups Utbildning AB. 2011.

Bjereld, Ulf. "Utrikespolitisk opinion i Sverige". *Sverige i Världen*. Brommesson, Douglas & Ekengren, Ann-Marie. (red.). Uppl. 2. Malmö: Gleerups Utbildning AB. 2011.

Björkdahl, Annika (2008). "Norm advocacy: a small state strategy to influence the EU". *Journal of European Public Policy*, 15:1, 135-154. Hämtad 17-12-19. Tillgänglig: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13501760701702272>

Collins, Allan (red.). *Contemporary Security Studies*. Uppl. 5. Oxford: Oxford University Press.

EEAS (2017). Implementing the EU Global Strategy Year 1. Hämtad 22-11-19. Tillgänglig: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/37869/Implementing%20the%20EU%20Global%20Strategy%20Year%201

EEAS (2019). Permanent Structured Cooperation (PESCO) - Factsheet. Hämtad 22-11-19. Tillgänglig: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/34226/permanent-structured-cooperation-pesco-factsheet_en

Elgström, Ole. "Do Images Matter?: The Making of Swedish Neutrality: 1834 and 1853." *Cooperation and Conflict* 35, nr. 3 (september 2000): 243–67. Hämtad 16-12-19. Tillgänglig: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00108360021962093>

Esaiasson, Peter m.fl. (2012). *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4. Uppl. Stockholm: Nordsteds Juridik.

Farrell, Theo & Terriff, Terry (2002) (red.) *The Sources of Military Change: Culture, Politics Technology*. Boulder, CO: Lynne Rienner.

Folkbladet (2019). *Demokratin behöver säkerhet*. Hämtad 29-12-19. Tillgänglig:
<https://www.folkbladet.se/opinion/demokratin-behover-sakerhet-om6122108.aspx>

Goetschel, Laurent (1998) "The Foreign and Security Policy Interests of Small States in Today's Europe". *Small States Inside and Outside the European Union*. Dordrecht: Kluwer.

Gustavsson, Jakob & Tallberg, Jonas (red.). *Internationella relationer*. Uppl. 3. Lund: Studentlitteratur. 2014.

Gvalia, Giorgi m.fl. (2013). "Thinking Outside the Bloc: Explaining the Foreign Policies of Small States". *Security Studies*, 22:1, 98-131. Hämtad 19-12-19. Tillgänglig:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09636412.2013.757463>

Hardell, Georg (2018). *PESCO – ett hot mot svensk alliansfrihet?: En kritisk studie av svensk utrikespolitiskpolicy och utökade militära samarbeten*. Kandidatuppsats, Umeå University. Hämtad 11-12-19. Tillgänglig: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:umu:diva-154144>

Håkansson, Calle (2018). *Svensk EU-lojalitet efter Brexit?: En innehållsanalys av regeringens och allianspartiernas inställning till EU:s försvars- och säkerhetspolitik mellan 2014-2018*. Kandidatuppsats, Försvarshögskolan. Hämtad 02-12-19. Tillgänglig:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:fhs:diva-7519>

Karlsson, Christer (2018). *Hur mycket opposition finns det i svensk EU-politik?*. Stockholm: Sieps 2018:5epa. Hämtad 13-11-19. Tillgänglig: <http://www.sieps.se/publikationer/2018/hur-mycket-opposition-finns-det-i-svensk-eu-politik/>

Liberalerna (2019a). *EU-politik: Försvar*. Hämtad 28-12-19. Tillgänglig:
https://www.liberalerna.se/eu_politik/forsvar/

Liberalerna (2019b). *Liberalernas EU-valsrapport: Mer EU*. Hämtad 28-12-19. Tillgänglig:
<https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/rapport-mer-eu.pdf>

Moderaterna (2013a). *Moderaternas idéprogram: Ansvar för hela Sverige*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: https://moderaterna.se/sites/default/files/page_attachments/2017-06/ideprogram_-_ansvar_for_hela_sverige_2013_1.pdf

Moderaterna (2013b). *Moderaternas handlingsprogram: Ett modernt arbetarparti för hela Sverige*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: https://moderaterna.se/sites/default/files/page_attachments/2017-02/handlingsprogram_-_ett_modernt_arbetarparti_for_hela_sverige_2013_2.pdf

Moderaterna (2017a). *EU*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: <https://moderaterna.se/eupolitik>

Moderaterna (2017b). *Utrikespolitik*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: <https://moderaterna.se/utrikespolitik>

Moderaterna (2018a). *Utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: <https://moderaterna.se/utrikes-sakerhets-och-forsvarspolitik>

Moderaterna (2018b). *EU-tal 2018*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: <https://moderaterna.se/eu-ska-vara-relevant-och-fokusera-pa-att-losa-verkliga-problem>

Moderaterna (2019). *Valmanifest - Europavalet 2019: Vi gör Sverige tryggare*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: <https://moderaterna.se/valmanifest-europavalet-2019>

Motion till riksdagen 2017/18:3939, *med anledning av prop. 2017/18:44 Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen* Yasmine Posio Nilsson *m.fl. (V)*. Hämtad 28-12-19. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-prop-20171844-sveriges_H5023939

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. *OPINIONER 2018: Allmänhetens syn på samhällsskydd, beredskap, säkerhetspolitik och försvar*. Hämtad 15-12-19. Tillgänglig: <https://www.msb.se/sv/publikationer/opinioner-2018--allmanhetens-syn-pa-samhallsskydd-beredskap-sakerhetspolitik-och-forsvar/>

Regeringens proposition 2017/18:44, *Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade*

samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringen (2010). *Regeringens deklaration vid 2010 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 17 februari 2010*. Hämtad 04-12-19. Tillgänglig:

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2010/02/utrikesdeklarationen-2010/>

Regeringen (2018). *Regeringens deklaration vid 2018 års utrikespolitiska debatt i riksdagen onsdagen den 14 februari 2018*. Hämtad 04-12-19. Tillgänglig:

<https://www.regeringen.se/tal/2018/02/utrikesdeklarationen-2018/>

Riksdagen (2017). *Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen 2017*. Hämtad 27-12-19. Tillgänglig: https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/sveriges-deltagande-i-det-permanenta_H501UF%C3%B6U3

Riksdagen (2019). *EU-politisk partiledardebatt 2019*. Hämtad 20-12-19. Tillgänglig:

https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/partiledardebatt/eu-politisk-partiledardebatt_H7C120191113pd

Rothstein, Robert L. (1968). *Alliances and small powers*. New York: Columbia University Press.

Sammanstatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU3, *Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen*.

Socialdemokraterna (2019a). *Alliansfrihet*. Hämtad 26-12-19. Tillgänglig:

<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/alliansfrihet>

Socialdemokraterna (2019b). *EU*. Hämtad 26-12-19. Tillgänglig:

<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/eu>

Socialdemokraterna (2019c). *Säkerhetspolitik*. Hämtad 26-12-19. Tillgänglig:

<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/sakerhetspolitik>

Socialdemokraterna (2019d). *Försvar och krisberedskap*. Hämtad 26-12-19. Tillgänglig:

<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/forsvar-och-krisberedskap>

Svenska Dagbladet (2018a). *Vilken säkerhetspolitisk roll bör EU spela?* Hämtad 15-11-19.
Tillgänglig: <https://www.svd.se/vilken-sakerhetspolitisk-roll-bor-eu-spela>

Svenska Dagbladet (2018b). *EU-samarbete för frihet och demokrati.* Hämtad 27-12-19.
Tillgänglig: <https://www.svd.se/eu-samarbete-for-frihet-och-demokrati>

Vänsterpartiet (2018). *Försvaret.* Hämtad 28-12-19. Tillgänglig:
<https://www.vansterpartiet.se/politik/forsvaret/>

Walldén, Dean & Woxö, Martin (2019). *Militariseringen av EU: Varför valde Sverige att ingå i Pesco?*. Kandidatuppsats, Högskolan i Halmstad. Hämtad 28-12-19. Tillgänglig:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hh:diva-39842>

Waltz, Kenneth N. (1979). *Theory of International Politics.* New York: McGraw-Hill. The seminal statement of structural realism.

Westberg, Jacob (2015). *Svenska säkerhetsstrategier: 1810–2014.* Lund: Studentlitteratur.

Wivel, Anders (2005a). "Explaining why state X made a certain move last Tuesday: the promise and limitations of realist foreign policy analysis". *Journal of International Relations and Development.* Hämtad 16-12-19. Tillgänglig:
<https://link.springer.com/article/10.1057/palgrave.jird.1800064>

Wivel, Anders (2005b). "The Security Challenge of Small EU Member States: Interests, Identity and the Development of the EU as a Security Actor*?". *Journal of Common Market Studies.* Hämtad 16-12-19. Tillgänglig:
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.0021-9886.2005.00561.x>

Intervjuer:

Gunnarsson, Hanna (04-12-19). Ulla Lovcalic intervjuare.

Jonson, Pål (06-12-19). Ulla Lovcalic intervjuare.

Völker, Alexandra (05-12-19). Ulla Lovcalic intervjuare.

Widman, Allan (05-12-19). Ulla Lovcalic intervjuare.

Appendix

Intervjufrågor till Alexandra Völker (S), Pål Jonsson (M), Hanna Gunnarsson (V) och Allan Widman (L):

Hur ser ni på utvecklingen inom EU:s försvars- och säkerhetspolitik under de senaste åren?

Hur ställer ni er till att Sverige är med i PESCO?

Anser ni att PESCO inkräktar på Sveriges försvarspolitiska autonomi eller ger samarbetet möjlighet att påverka utvecklingen av EU:s försvarspolitik?

Hur påverkar PESCO Sveriges säkerhet?

Hur påverkar Sveriges deltagande i PESCO statens militära utgifter?

Vilka för- och nackdelar finns det med att delta ur ett ekonomiskt perspektiv?

Finns det några hotbilder mot Sverige?

Hur påverkar vårt deltagande dessa hotbilder?

Har någon extern händelse eller part spelat roll för ert beslut?

Vilka bedömer ni vara Sveriges säkerhetspolitiska mål?

I vilken grad sammanfaller dessa säkerhetspolitiska mål med europeiska intressen?

I vilken grad kan Sverige uppnå sina säkerhetspolitiska mål genom samarbetet?

Vilken betydelse har militär alliansfrihet för Sverige?

Vilka för- och nackdelar finns med militär alliansfrihet?

Tog ni hänsyn till folkopinionen när ni fattade beslut om PESCO?

Vad innebär PESCO för Sveriges handlingskraft?

Vad innebär PESCO för Sveriges inflytande i EU?